

mint az édesanya hivatása. Az édesanyák hozzák az életre a jövő nemzedékét, reménységét és biztosítékát, „a jövő” Messiásait. Mária úgy érezte, hogy ő az emberiségnek várva-várt Megváltóját hordozza a szive alatt, lehetett-e tehát nálánál boldogabb lény ezen a világon? Csoda-e, ha imára fakad ajaka és magasztalja az Istent, az emberiség édesatyját?! Hogyan magasztalná teljes lélekből, midőn ő oly sok jót vár gyermekétől, akit az Isten adott néki...

A karácsony Jézus születésének emlékünnepe; de emlékünnepe általában a születésnek, az életnek, a jövő boldogságának és reménységének. A családi élet a karácsonyi ünnepek meleg fényében lesz igazán szentté és áldottá. Az anyai hivatás igazi nagysága és benső értéke ekkor tűnik ki. A gyermekben az *ember értéke* ekkor válik igazán nagygyá.

Ünnepeljük hát a karácsony ünnepét azzal az érzéssel, hódolattal és odaadással, amellyel Mária magasztalta az urat. Érezzük meg mi is, hogy a családi életben, a nemes, egyszerű, bensősédes, gyermekekkel megáldott családi életben van nemcsak a jelen boldogsága, hanem a jövő reménysége is.

Ama názáreti Jézus.

Hiába is mondják nékem,
Mégkövesült hitelenségben:
Hogy a karácsony pusztá álom,
Hogy sohse is volt a világon
Ama názáreti Jézus!

Oh nézetek karácsony-este
A csillgó gyermekszemedbe,
E tünderfényű csillagokban
Minden bizonynal ott van, ott van
Ama názáreti Jézus!

Hiába is mondjátok nékem,
Ti balga bölcsek nagy kevélyen:
Hogy szent hitünk felesleges lett,
Hogy senkinek se hoz ma enyhet
Ama názáreti Jézus!

Még van kesergő özvegy, árva;
Szűkölködő: kenyérre várva;
Gyülölködő és szeretetlen;
Gyászban ülő, kit felemeljen
Ama názáreti Jézus!

Hiába is mondjátok nékem,
Hogy itt e földön lesz az éden;
Tudás lesz a megteremtője
S akkor nem talál követőre
Ama názáreti Jézus!

Mindig lesz lélek, aki éhes;
Vágyódó léte kuffejéhez;
Mindig lesz a léleknek álma:
Almaink fényes koronája
Ama názáreti Jézus!

Zöld Mihály.

A temesvári leányegyházközség előljárósága felkéri egyházunk összes papjait, hogy a Temesváron és a Bánátban élő, vagy kenyérüket kereső unitáriusok neveit és címeit Nagy Zoltán temesvári segédlelkésszel közölni sziveskedjenek; cím: Nagy Zoltán *Timișoara*, Str. Doja No. 4. I. e.“

Adomány. *Özv. Szénási Ferencné* dézsi lakos az Irisz-telepi imaház javára 200 lejt adományozott. A jókedvű adakozón legyen Isten áldása.

Megnyitó

a székelyudvarhelyi unitárius templomban Dávid Ferenc halálának évfordulóján.

Ezekben a napokban mindenfelé, ahol csak unitáriusok élnek, meggyulnak az emlékezés fáklyái, visszaszáll gondolatunk a múltba, a dévai vár börtönébe, ahol nagy idők nagy embere haláltusáját vívta.

Emlékezzünk mi is! Emlékezzünk arra a szomorú novemberi napra, amikor a természet elmulásról, halálról beszél. Amikor a novemberi hideg szél olyan fázósan zörgeti meg az ablakot, amikor a novemberi köd úgy megüti a lelkeket, amikor a nyirkos őszi időben, úgy vágyunk a meleg szoba meghitt csöndjébe.

A dévai vár börtönébe nyirkos, hideg cellában, szalmaágyon haldoklik a rab.

Nincs mellette senki. Nincs orvos, aki fájdalmát csillapíthatná, nincs pap, aki imádkozzék mellette, nincs ott a szerető hitves, kinek gyöngéd, puha keze letörölné a halálverítéket homlokáról, nincsenek ott gyermekei, kiket még egyszer, utoljára megálldhasson és nincsenek, nem lehetnek ott hivei, akiket bátoríthasson. Senki... senki... De mégis... van valami, ami a hideg, sötét cellába fényt és melegséget áraszt: az ő erős hite, az egy Isten eszméjének gondolata, amiért kész volt feláldozni a püspöki székek fényét, kényelmét, csakhogy hű maradhasson az általa megismert igazsághoz. Erről tesznek bizonyosságot börtöne falára felvésett mondatok is.

Magas Déva vára fölött végigsir az őszi szél. Ólmos, hideg eső koppan a vár falán, könnyezik az ég. A mécses elalszik. Megszűnik a halálhörgés és a fájdalomtól eltorzult arc visszanyeri békés, szelid mosolyát. Meghalt Dávid Ferenc.

Csend... csend... Nem szabad ezt most még megtudni senkinek az országban. El kell temetni Dávid Ferencet úgy, hogy még a sirját se tudja soha senki, hogy ne mehessenek oda hivei erőt, bátorságot meríteni, hogy pusztuljon el az ő halálával az egy Isten eszméjének gondolata is örökre.

Jézus sirjánál megbizonyosodhattak követői, hogy nincsen itt, feltámadott. Dávid Ferencnek ne legyen sirja, ne támadhasson fel az eszme se. Így gondolták a hatalmasok.

És eltemették Dávid Ferencet jeltelen sirba. Senki, senki a temetésén, épen, mint halálánál.

A hatalmasok pedig mosolyogva mondták: a nagy apostol meghalt, eltemetve, kezdődhetik a munka!

És fenődtek a kaszák és vágódtak a rendek.

Egymásután hulltak el az erdélyi unitárius egyházközségek a hatalom, az erőszak, a fegyverek hatása alatt. És történt mindez itt, ezen a földön, ahol először lett kimondva a vallás-

szabadság. És jött az elnyomatás saját nemzetünk fiaitól, testvérkéztől.

Az egy Isten eszméjének gondolata azonban már el volt hintve. És az egészséges mag, mely ebbe a drága erdélyi anyaföldbe hullott, nem pusztulhatott ki végkép. A sarjat le lehetett vágni, de a csirát kipusztítani teljesen, a legélesebb kasza sem bírta. Itt-ott megmaradt egy-egy csira és ebből sarjaztak ki a mostani unitárius egyházközségek.

Sokat szenvedtünk, sok megpróbáltatáson mentünk keresztül, ne csodálkozzatok, hogy itt Erdélyben olyan kevesen vagyunk. Ez azonban nem csüggeszt minket, mert ha itt kevesen is vagyunk, külföldön az unitárius vallás napról-napra nagyobb teret hódít.

A történelmi idők megismétlődnek. Talán más a forma, más a módszer, de a cél ugyanaz: a mi pusztulásunk. Most is találkozunk rossz indulattal, megnemértéssel, gunnyal, kényszerrel. Dávid Ferenc azonban türelemre tanított minket és nem volnánk neki igaz követői, ha bántást, bántással fizetnénk vissza. Mi tőle azt tanultuk: tiszteljed a más hitét, szeressed a magadét.

Megpróbáló időket élünk most is. Elnémult sok iskolánkban a csengettyű, nem hívja többet azokat a drága kicsi lelküket egyházunk iskoláiba, anyaszentegyházunk kebelére, magyar szóra, magyar imádságra. S bár kicsiny az a kör, amit magunkénak mondhatunk, szomorúan tapasztaljuk, hogy most itt, holnap meg amott kapcsolódik le egy-egy közülünk, talán a mindennapi kenyér, vagy más kényszerek hatása alatt. Minden egyes alkalommal ilyenkor száraz szemmel talán, de vérző szívvel sirunk.

De érjenek bár újabb szenvedések és megpróbáltatások, maradjunk bár még kevesebben abban a körben, melyet a hitestvéri kapocs fűz össze, szakítsák bár el közülünk azt, akit szeretünk, annál jobban ragaszkodjunk, annál jobban szeressük ezt a sokat szenvedett anyaszentegyházunkat, annál meggyőzőbb erővel valljuk hitünket s a szenvedések, megpróbáltatások tegyenek még erősebbé egymás szeretetében. S ha azt látjuk, hogy gyöngébb valamelyik közülünk, tartsuk azt erős kézzel, hogy szinte serkenjen ki belőle a vér. Mert nekünk csak előre szabad nézni, előre a világosság felé, a fehér loboóra, melyen tündöklő betűkkel áll e mondat: *Egy az Isten!*

————— ❁❁❁ —————
Sigmond Józsefné.

Új gazdasági mérnök. Nov. elején a helybeli Gazdasági Akadémián, gazdasági mérnökké avatták Major Pált, néhai Major Sándor, volt tordai gimnázium igazgatójának igen tehetséges fiát. Tehetségével párosult szorgalommal megszerzett képesítéséhez őszinte szívvel gratulálunk s kérjük a jó Istent, hogy pályáján vezérelje őt egyházunknak, népünknek dicsőségére.

Az ifjusághoz!

Külföldi unitárius hittestvéreinkkel már mindjárt egy évszázada fenntartott szoros kapcsolatunk fontossága kétségtelen. Jó volt mindig tudatában lenni annak, hogy mi itt vén Európa szívében, a katolicizmus és kálvinizmus nagy tengerében nem vagyunk magunkra hagyatva. Kinyújtott kezünkkel belekapcsolódhatunk egy olyan világszervezetbe, melynek vékony, de erős szálai ma már behálózzák a földet.

Ennek a kicsiny unitárius szigetnek itt Erdély földjén nagy szüksége van arra, hogy azokat a szájakat, melyek a világ különböző táján élő szabadelvű gondolkozóival összekötik, a kezében megtartsa és amennyire lehet erősítse. Ez a kívánság vetődött fel az amerikai ifjuság körében is az elmúlt nyár alkalmával tartott konferenciájukon. Az egymás iránti érdeklődést élénkíteni és a barátságot mélyíteni kell. Mint erre a célra egyedüli lehető ut, vetődött fel azaz indítvány, hogy levélváltás útján próbáljunk meg barátságot kötni egymással. Így azazal bizott meg engem az Amerikai Unitárius Ifjusági Egyesület, hogy próbáljak meg itthon olyan vállalkozó szellemű ifjakat vagy ifjusági egyesületeket találni, akik évente két-háromszori levélváltásra vállalkoznának. Ezen az uton nem egy hivatalos kapcsolat fejlődne ki a fiatal generáció között, de egy olyan személyes baráti kapocs, mely még a multban nem volt. Arra kérem tehát az unitárius ifjainkat és egyesületeinket, hogy beszéljék meg ezt a felvetett problémát egymás között és ha valaki a fiuk vagy leányok közül azt fogja érezni, és ha valamelyik egyesület úgy fogja gondolni, hogy érdemes lesz elfogadni azt a tengerentúlról felénk nyújtott baráti jobbot, úgy engemet arról minél előbb értesíteni sziveskedjenek, hogy esetleges bővebb felvilágosítással szolgáljak, hogy egy címet küldhessek. A nyelv nehézségeinek az áthidalásánál bárkinek, vagy bármelyik egyesületnek szívesen leszek segítségére.

Jelenleg 23 levélíróra várakozó név van birtokomban, mely közül egyet azonnal küldök, ha irnak erre a címre: Szánthó Vilma, Turda, Parochia Unitariană.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági díja 60 lei. A D. F. E. örökös alapítói díja 1000 lei. A rendes és alapító-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési díj csak a Közlönyre jogosít. Kívánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s díjait rendezze. Egyleti jogait csak az gyakorolhatja, aki tagsági díjait rendezte. Előfizetés külföldre 90 lei. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros címére küldendő Cluj, Calea Marechal Foch 12.

Titkári jelentés az 1938-ik évről.

A Dávid Ferenc Egyletben ez az 53-ik titkári jelentés. Az 53 év alatt az egylet sok jó és balsorsot ért meg. A balsors látogatásában azonban alig volt megpróbálóbba éve a jelenél. Ez évben ragadta el a halál az egylet nagymunkássága alelnöknőjét: Dr. Boros Györgynét. Dr. Boros Györgyné alelnöknő az egylet ügyeit mindig a szívében viselte, ugyszólva, megalkulásától kezdve s annak felvirágoztatásáért megbecsülhetetlen munkásságot fejtett ki.

Az egylet ravatalára koszorut helyezett. A temetésen az egylet nevében Hadházy Sándor az egylet és választmány egyik legrégebb tagja mondott megható, a halott érdemeit méltató beszédet.

Másik nagy veszteségünk Ürmösi Károlyné választmányi tag halálával következett be. Ürmösi Károlyné az egyletnek egyik buzgó tagja, az unitárius szellemi életnek egyik maradó nyomokat hagyó munkása volt. Finom rezgésű dalaival, magas szárnyalású költeményeivel vallásos missziókat valóban magasabb színvonalra emelte és bensőségesebbé tette. Az Unitárius Közlöny írói körébe tartozott. Nehány nagyobb költeménye állandóan szerepel falusi és városi közművelődési műsorokon. Koporsójára koszorut helyeztünk. A sírnál az egylet bucsuszavait az egylet titkára mondotta el.

Emlékük áldott lesz. Az egylet hálás kegyelettel emlékszik meg értékes munkásságukról.

Az egylet munkássága a jelen évben s a szokott és jól ismert mederbe folyt. Néhai Dr. Boros Györgyné alelnöknő az elmúlt télen is megtartotta a magas színvonalu kulturdelutánokat, melyekről az Unitárius Közlönyben részletesen megemlékeztünk. Az egylet vezetősége arra törekedett, hogy az unitárius öntudatot nemes kulturmunkával egyesítse s azt az egyházköri és egyházközségi életben is tőle telhetően éléssze. A télen valami derü ígérkezett is, de a derü hamar elborult és a körülmények nem kedveztek terveinknek. Az egyházkörökkel csak levelezés útján tudtunk érintkezni, a köri közgyűlésekre nem tudtunk elmenni, mert az engedély bizonytalan volta miatt nem küldöttek meghívót. Az udvarhelyköri D. F. E. egyleti közgyűlésére már meghívtak, el is mentünk, de az engedély megtagadása miatt a szépnek és termékenynek ígérkező közgyűlés nem volt megtartható.

A mult évi közgyűlésünk kimondotta volt, hogy az egylet helyi tagozatát Kolozsvárt is alakítsuk meg. A lépéseket meg is tettük, de még eddig nem sikerült a megalakulás, reméljük, hogy az ősz folyamán meg fog történni. Az egyleti élet legjellemzőbb munkája irodalmi téren folyt az Unitárius Közlöny és az Unitárius Naptár kiadásával. Az Unitárius Közlönyt jelenleg 1750 példányban adjuk ki. Ebből 20 drb. cserepéldány,

120 drb. missziói példány, a többi előfizetőknek, rendes- és alapító tagoknak jár. Óhajtandó, hogy az előfizetők száma szaporodjék s a tagsági díjak rendszeren jöjjenek be, mert abban az esetben a Közlönyt nagyobb terjedelemben tudjuk kiadni. A naptárt a jelen évben 6000 példányban adjuk ki.

A közgyűlés szíves engedelmével most az egyházköri és az egyházközségi egyleti munkáról nem teszek jelentést, mert erre vonatkozóan jelentés csak a küküllőkörből és felsőfehérekörből, maroskörből, udvarhelykörből érkezett be. E jelentés szerint az egylet egyházközségi alakulataiban a körülményekhez képest folyt az egyleti munka.

A jelentések be nem küldése miatt nem térhetünk egyszerűen napirendre. Nem azért, mintha a hivataloskodásra valami nagy kedvünk volna, hanem azért, mert scripta manent... az irások megmaradnak. A mostani jelentések valamikor közművelődési okmányok lesznek s a többiek között azért is kötelességünk, hogy írásba lefektessük, megörökítsük azt a munkát, amelyet végeztünk.

Az egyes egyházközségek az esperesi jelentés és a nevelésügyi bizottságok útján megtették jelentésüket minden kulturmunkáról s így a D. F. E. egyleti munkáról is, amibe az egyházi iroda szíveségéből alkalmam volt betekinteni. Arról győződtem meg, hogy mindenütt kísérleteztek az egyleti étellel, de a közbejött tiltó rendelkezések miatt nem lehetett állandó munkát folytatni. Erről különben az egyházi főhatósághoz számtalan panaszos jelentés érkezett, a főhatóság meg is tett minden lehetőt a panaszok orvoslására, azonban az akadályok még mindig főnnállanak, melyek miatt az egyleti élet nem mozdulhat előbbre. E helyről is felkérjük egyházunk főhatóságát, szíveskedjék mindent megtenni az akadályok elhárítására, hiszen a mi egyleti életünk és munkásságunk szoros összefüggésben van az erkölcsiség és törvényes rend megszilárdításával és továbbfejlesztésével. Reméljük, hogy a korábban jól beindult egyleti élet ismét a régi erővel fog élethez jutni.

Egyleti életünkben egyetlen szerv maradt számunkra : az irodalom. Ezt az alkalmat az Unitárius Közlöny és a Naptár kiadásával szolgáltuk. Kevés alkalom a nagy feladatokhoz képest, de tehetségünkhöz mérten mindent megtettünk, amivel egyházi életünk előbbrevitelét szolgálhattuk. Az egyházi élet nevezetes eseményeit mindenütt igyekeztünk feljegyezni, ahol szükségesnek látszott bővebben is foglalkoztunk az egyházi- és egyleti étellel. Külön gondot fordítottunk arra, hogy az egyház minden intézményének és minden egyesületének szolgálatára lehessünk. A külföldi eseményekből is, amit lehetett, szívesen ismertettük a lap szűk terjedelméhez képest. Nem hallgathatjuk el azt a számításon alapuló észrevételünket sem, hogyha előfizetőink száma fölemelkednék legalább 2000-re és az előfizetések pontosan befolyának : a lapot jóval nagyobb terjede-

lemben állíthatnók ki és sokkal jobban szolgálhatnók az unitárius misszió szent ügyét.

Erre kérem kedves tagtársainkat, az unitárius lelkeket. Remélem, hogy kérésünk nem fog sikert fülekre találni. Ezzel a kéréssel együtt kérem jelentésem szíves elfogadását.

Levelezés.

Dr. Elekes Domokos főgondnok urnak megválasztása alkalmából Deák Albert csehétfalvi kedves atyánkfia a következő levelet írta:

Kedves Doktor ur!

Örömében fölsírt lelkemnek hurja, mikor megtudtam (olvastam), hogy az én jöttévőmet, őszinte tanácsadómat, a kolozsvári unitárius nagygyűlésen egyházi főgondnokra választották meg.

A választáson a szavazatok *abszolút többsége* könnyen sorakozhattak egymásután, mivel a nagyságos doktor ur, az eddigi világi és egyházi népét szerető „önzetlen” munkásságával, bizonyosságot tett arról, hogy ajándék koronául vehesse egyházunk egyik *méltóságos* székét.

Fölemelt fővel, büszkén tekintek a nagyságos doktor urra és kérem az Istent, hogy áldja meg azt a megostorozott munkamezőt, ahol fáradságot nem ismerő szeretettel dolgozik és hintse babérral az utat, ahol eljár.

Oh bár én is csak egy lépést segíthetném előbbrevinni szomorú, kisebbségi sorsban élő, egyházunk súlyos keresztjét; bár egyszer lobbanthatnám föl a lelkemben égő „Istenadta szikrát”, mely örökké ég és hevit fajomért, egyháزامért való szeretetre.

De az én lelkem kopár, letarolt mezejének, haragosan zugó, siró leveleket hullató erdejének bus vándora lettem. Az álom, tündérszág hajnalán, lelkem messze száll, magas iskolák ablakain zörget, eget dicsérő templomok katedróján szeretne megpihenni, de hiába, tövisektől tépetten tér vissza a fáradt testhez.

Én a mindenható Istennek segedelmét, igazságszolgáltató szeretetét kérem a méltóságos főgondnok urra és a többi, majdnem mind a vadregényes Nyikó medencéjéből származott egyházi vezetőkre.

Hogy sorsáért szenvedő unitárius táborunkat egy életem át, egy boldogabb, szebb jövőbe vezethessük át.

Én is, mint közkatonára, éber figyelemmel állok meg őrhelyemet, fővezéremnek várva további parancsát.

Tartsa meg az Isten egyházunk minden intézményét, iskoláinkat, hogy örök időken át sok jó tanuló, falusi székely gyermek tanulhasson áldott falai között. Magasan szárnyaló színvonalban vezetője lehessen a jövő nemzedéknek.

Legyen megszentelve a hitélet bizalma a magasbatorító önzetlen nagy munkáért. Én fejemet mélyre hajtva, alázatos tisztelettel üdvözlöm a főgondnok urat.

Csehétfalva, 1938. október 27-én.

Dedk Albert.

Felköszöntő a Berde-serleggel.¹

Berde Mózes iránti kegyeletből összegyűlt szeretett hittestvéreim!

Egyházközségünk beléletében ismételtelen alkalom adatott hitet tennem amellett, hogy szigorú valláserkölcsi alapon állok, s mint ilyen rendületlenül hiszek a Gondviselés útjaiban, s sokszor kifürkészhetetlen célt szolgáló akaratának megnyilvánulásában. Ezen isteni akaratból fakadó elhivatásnak tekintettem, mikor a közbizalom az egyházközség élére állított, s az isteni gondviselés munkáját láttam egyházközségi életünk megújulásában.

Hálával gondolok a Gondviselés különös kegyére, mely megengedte, hogy a mai különösen ünnepélyes alkalommal, mint az ünnepségeket formailag rendező egyházközség vezetőjét, érhesen a kitüntető megtiszteltetés, s a Gondviselés kezét látom abban is, hogy a magas megbízatást a tegnap esti órákban nyervén, mélyreható meditációk helyett készületlen, keresetlen, de annál tisztább szívből jövő szavakra vagyok utalva.

Mély meghatottsággal és őszinte megilletődéssel állok a történelmi multu és jelentőségű ereklye előtt, s a kettős ünnepségek mélyreható benyomásaiból és jelentőségéből meritek vonatkozásokat a példát mutató nagy alapítónkról való megemlékezéshez.

A Berde Mózes név és hagyaték alapvető fogalom unitárius egyházunk életében. Rendeltetése, így a Berde-cipó, iskolafenntartás, neveltetési-alap mind olyan bázisok, melyek nélkül mai egyházi háztartásunk el sem volna képzelhető.

Nagy alapítónk ezen hatalmas vagyontömeg lényeges részét tehát ifjúsági célokra hagyományozta, annak az ifjúságnak, melynek 24 fiatal reprezentánsát ma szentelte lelkésszé Zsinati Főtanácsunk. A Berde-alapokból egykoron nemzedékek nőttek fel, s áldásos támogatásuk után keltek szárnyra a biztos jövő felé.

De történelmi, sorsdöntő idők következtek. S a nagy kataklizma után, mikor jelszóvá vált menteni, mi menthető, s mindenki bezárkózott magánháztartása bástyái mögé, észrevétlenül nőtt fel egy új ifjúság reménytelenül, magára hagyatottan, gyámok nélkül, a meglevő nemzedék keserves vergődése közepette nem volt, ki hónuk alá nyult vagy nyulhatott volna.

Magáraultságában ez az ifjúság egy sajátos ideológiát volt kénytelen kitermelni, mely látszólag éket vert a nemzedékek közé. A repülőgép, rádió és televízió korában elant, tempót követelt, s részt kért a kezdeményezésből minden téren. Azok, kik ez evolúciónak csak kinövéseit látták, aggódva néztek a jövő elé, s nem tudtak elmélyedni annak erkölcsi mélységeibe. Pedig ez az ifjúság nem akart külön utakat, a meglevő keretek között kérte a maga szerepét. Nem akart tekintélyt rombolni, csak nem ismert faragott bálványt. Nyári ifjúsági konferenciánk alkalmából szeret-

¹ Elmondva 1938 okt. 3 án a Berde-ebéden.

tem volna kézenfogva odavezetni egész egyházi közéletünket, mi, ha a múltban megtörténhetett volna, a közvetlen érintkezés folytán mennyi minden meg lett volna érthető, s elkerülhető. A *mi* ifjuságunk nem akar szakítani a múlttal és tradíciókkal, hiszen a legtisztább unitárius ige emléjén nevelkedett, mely pedig azt tanítja, hogy mindeneket megpróbáljatok, s ami jó, megtartsátok. Ez a közös tradíció szelleme hozott össze valamennyiünket ma már XXXIII-szor, hogy kegyelettel emlékezzünk meg, s áldozunk nagy örökhagyóink, Berde Mózes emlékének.

Ez az emlék, a Berde Mózes emléke nem kíván megalkuvást az ifjuságtól, mint Berde Mózes sem ismert megalkuvást az életben, s nemes céljai elérése érdekében, de kíván megértést, mások tárgyilagos meghallgatását és méltánylást mindenkivel szemben, mint azt Berde Mózes is tette, s divatos Nietzsche-tanok helyett az Ur Jézus szellemét utvalóul az életbe, ki pedig azt tanítja, hogy szeressétek egymást.

Berde Mózes hatalmas vagyont hagyott unitárius egyházunkra. Keserves kitartó munkával keresett nemes szerzeményt. Ötven év ködfátyolán keresztül lelki szemeim elé idézem, nemes, alkotó, az életében is egyházáért dolgozó személyiségét; látom, mint ernyedetlenül dolgozik, küzd, nélkülöz, s elvonja magától amit lehet, hogy annál több maradjon az anyaszentegyháznak.

Hová tűnt el a Berde Mózes-féle áldozatkészség, vannak-e ma legalább epigonjaink? Ez a vagyon csak fogyott; s romlott egyetemleges vagyonállagunk. Pedig nemes hagyományozók nem azért tettek alapítványokat, hogy azok nehéz időkben felmorzsolódjanak, s elhasználtassanak, hanem hogy állaguk megtartassék, s gyümölcsöztessek. Lehet korábbi az elgondolás, de ujonnan beiktatott püspökünknek juttatta a Gondviselés a különös kegyet, hogy nehéz idők elmúltával az ő kormányzása idejéhez fűződjék azon vagyontárgyak átcsoportosítása útján való gazdasági megújulás, tranzakció, melynek megvalósulásához végre alkalom nyílt. Berde Mózes vagyonát áldozta egyházáért, tőlünk csak a vagyon megtartását követeli egyházi eskünk és lelkiismeretünk. Berde Mózes két keze munkájával teremtette elő ezt a vagyont, tőlünk csak erkölcsi és munkasegítségét, támogatást és türelmet követel a nemes cél és egyházi érdek.

Főtisztelendő püspök urunk ismert szerénysége megtiltott minden ünnepeltetést, pedig ma nemcsak az ő ünnepélyes beiktatását, hanem szavai nyomán a rég várt egyházi békét, s a gazdasági talpraállás hajnalhasadását is ünnepeljük. Nehéz sorunkban oly ritkán jut alkalmunk örvendezni és ünnepelni, engedtessek meg tehát, hogy a mai ünnepélyes alkalomkor ünnepelhessünk, örvendezhessünk akkor, mikor szívünk, lelkünk, s egész valónk ünnepelni kíván.

Szeretném, ha minden unitárius lélek megértené hívó szavam, ha minden unitárius szív beállítaná felvevő antennáját s szavaim nem maradnának pusztában elhangzó szó, hanem lelkiismeretet ébresztő tárogató.

Szeretném, ha ma, a közös munka érdekében egyesülne minden unitárius lélek, s végre mindannyian megértenők, s megbecsülők egymást; azok, kik nem tudnak fátyolt borítani arra a körülményre, hogy a vágató idők szekere közbecsülésben álló egyének annyira fájdalmas félrevonulását eredményezték, kik elvi differenciák miatt a félreállítás áldatlan útját keresik, azok, kik bármi okból még lelkükben haragot táplálnak, s nem ismernek el egyéni érdemeiket, vagy az álláspontok divergenciájának ethikai jogosultságát.

Szeretném, ha ma, megszűnne minden egyéni törtetés és harc, érvényesítési széthuzás, s mindez helyébe egyetlen szempont, akarat, s egy nemes verseny lépne: egyházi közösségünk szolgálata.

Az eucharisztikus kongresszus alkalmával diadalmas ünnepek közepelte hordták körbe a szent jobbot, a katolikus egység szimbolumát. Hordozzuk körbe lelkeinkben a mai ünnepélyes alkalomból a mi erekyénket, Berde Mózes emlékét, az unitárius megértés, megbecsülés, áldozatkészség és egység szimbolumát.

Mert csak ezen gondolat jegyében áldozhatunk méltóan nagy örökhagyó Berde Mózesünk emlékének, s lehetünk hívek új püspökünk szószékéről hirdetett elgondolásához.

Nagy alkotó Berde Mózes szelleme segítsen, hogy meglevő értékeink felhasználásával újjá építhessük unitárius anyaszent-egyházunkat.

Pátffy László.

Külföldi visszhang főt. Varga Béla püspök ur beiktatásáról.

Az I. A. R. F. augusztus—novemberi jelentésében érdekes tudósítást olvasunk az őszi püspöki beiktató ünnepélyről, mely különben Harrington D. amerikai lelkész jelentéséből van véve. A tudósítás elmondja a püspökavató zsinati történetét úgy, amit lapunk októberi számában olvashatjuk. Nagy sajnálkozással írja le, hogy a püspöki beiktatóra sok külföldi képviselő nem jöhetett el, mert abban az időben egy második világháború kitörésétől félték. Egyedül a Hollandiában tanulmányuton levő Harrington Donald nem futott haza, hanem repülőgépen eljött Erdélybe s itt részt vett az amerikai unitárius egyesületek képviselőitében az ünnepélyeken. A bensőséges, megható ünnepély leírása után a főt. püspök urról a következő jellemzést adja: „Az az érzésem, hogy Erdély igazi nagy embert nyert az új unitárius püspökben. Teológiai álláspontjában korunk színvonalán áll és nagyon öntudatos, modorában méltóságos, őszinte és magával ragadó alázatosságnak dicsőfénye sugárzik belőle. Szószéki beszéde ihletet adó. A lelkészek hűségesen követik egyházi munkatervében s mindnyájan érzik, hogy egy új élet sarjad az egyházban“.

Szabó Rezsőné
sz. Fazakas Anna.

November hó 26-án szomorú hír lepte meg az unitáriusok seregét. Meghalt *Szabó Rezsőné* szül. *Fazakas Anna* életének 46-ik, boldog házasságának 25-ik évében rövid, egy pár napig tartó súlyos szenvedés után.

A csapás nemcsak azért volt nagyon fájdalmas, mert egy élete javakorában levő nő dőlt ki az élők sorából, aki nélkülözhetetlen volt otthon a családjában és tevékeny munkás egyháztársadalmi életünkben, hanem azért is, mert az Úr már többször meglátogatta ezt a családot. Még nem száradt föl a könny, amit szeptember hóban elhunyt testvééréért Fazakas Béla abrudbányai lelkészért hullatott édes anyja, özv. Fazakas Lajosné és hullattak testvérei, barátai; és most újból meglátogatta az Úr a gyászoló családot. Az oly korán és oly váratlanul elhunyt keresztény testvérünk temetése november hó 28-án történt, mikor a háznál a szolgálatot Vári Albert teológiai tanár végezte. A Teológia Akadémia ifjusága énekelt, a temetőben pedig Csifó Nagy László az alábbi bucsubeszédet tartotta:

Végigsüvit az őszi szél a hervadt határon s egymásután tépi le a megsárgult, száradt leveleket. Nemcsak a levelek válnak az ágtól, az őszi szél fuvalmára te is elszakadtál tőlünk kedves atyánkfia.

Hiába volt az önfeláldozó szeretet, a féltő gond és aggodalom, hiába volt a kedves otthon, a mindenre kész szerető férj, a jó gyermekek, a drága édes anyja, a testvérek, rokonok. Hiába marasztottunk: téged hivtak, s bár nehéz volt a választás, mégis meghallottad az Úr szavát és mi zokogva mondjuk: Úram úgy lett, ahogy Te akartad.

Olyan szép volt az életed, mint egy tökéletes gyöngyszem.

Mintaképe voltál az asszonyoknak, önfeláldozó tökéletes feleség, a legjobb édesanya, a szülőiért mindenre kész gyermek, szerető testvér, jó anyós és rokon, egyházadnak, társadalmunknak igaz harcosa és minden szép és nemes eszmének támogatója. Milyen árva lett az otthon, mekkora ür tátong a szeretteid szívében s milyen üres a te helyed mindenütt, ahol csak egyszer is megjelentél; — óh, mert Te mindig magaddal vitted a derűt, az életkedvet.

És most némán fekszel itt előttünk, még csak egy utolsó szó, még csak egy földi csók, egy kendőlengetés s azután sötétség, némaság. Drága halott, mi bucsuzunk, mi elválunk. Te a halál karján már szállsz, szállsz fel az örök dicsőségbe, mi meg az élet hajóján vissza a szenvedés, a küzdés országába. Küzdelmeink között óh, hányszor fogunk keresni Tégedet. Elmúlik az ős, elmúlik a tél és minden eljő, minden visszatér,

csak te nem jössz vissza, vissza, többé soha. Egyre kérünk, hogy te, aki a virágot annyira szeretted, add oda, add oda a virágnak gyöngéd lelkedet, a szellőnek szerető szivedet s a virágillatban, szellő susogásban küldj nekünk egy szebb világból szép üzenetet, hogy töröljük le mi is bánatos könnyeinket.

Röpködjön, röpködjön lelked az álom szárnyain kedveseidhez s csókolgasd őket, így talán nekik is könnyebb lesz várni a viszontlátás hajnalára.

Most bucsuzunk, te csak aludj, te csak álmodj; mi örökös szeretettel virasztunk álmaid felett, mert bár kihajt a virág, kihajt a levél, nekünk az akkor is csak bánatról beszél. Nyugalom testednek, idvesség lelkednek és nekünk megnyugvás és vigasztalás a jó Istentől, kiben bizva mondjuk — Isten veled!

A központi D. F. Egylet munkája. Az őszi folyamán a központi D. F. Egylet a szokásos felolvasó ülés sorozatát megtartotta és ezzel a benső vallásosság eszméjének, az unitárius vallás elmélyítése gondolatának kíván szolgálni. Első felolvasó ülése nov. 14-én volt, mikor Benczédi Pál vallástanár tartott felolvasást Dávid Ferenc vallásáról. Felolvasó Dávid Ferencben nemcsak éles vitatkozó elmét lát, hanem igazi vallásos lelket. Dávid Ferencben az a vallásos tapasztalat, az a vallásos élmény jelentkezett, ami Jézusban, tudniillik Isten mindig velünk van. A második felolvasó ülésen Dr. Varga Béla püspök egy vallásos mozgalomról, az úgynevezett Oxford-csoport mozgalomról tartott igen értékes felolvasást. A szép felolvasásban megvilágította az említett csoportmozgalmat minden oldaláról. Szükségesnek tartja az elmerülő, mély és odaadó vallásosságotti de rámutat a mozgalom hibáira és tévedéseire is. A vallásosság elmélyítése egyike az unitarizmus legujabb feladatainak. Ebben az értelemben szólott a kérdéshez Dr. Kiss Elek ügyvezető alelnök is. A harmadik felolvasó ülés nov. 28-án volt, mikor Vári Albert teológiai tanár az unitárius vallás mélységeiről tartott a tárgyhoz méltó értékes előadást. A vallásosság általános jellemzése után rámutatott az unitárius vallás igazi alapelveire: Az egy Istenben való mélységes és őszinte hitre, az ember szabadságára és jóra valószínűsítésére és a lélek örök életére. Világos és meggyőző érvekkel mutatott rá arra, hogy a mai tudomány ezeket az igazságokat nemcsak nem tagadja, hanem éppen igazolja. Az előadások vallásos ülés keretében folynak le. Imával kezdődnek és egyházi énekkel végződnek. Az üléseken Dr. Kiss Elek ügyvezető alelnök elnökölt és minden alkalommal értékes bevezető és bezáró beszéddel emeli a felolvasó ülés sikerét. December első hétfőjén Gálfi Lőrinc teológiai tanár fog előadást tartani *A Biblia és az unitarizmus* címen, december második hétfőjén pedig Dr. Kiss Elek főjegyző *A Biblia becséről* fog előadást tartani.

Gyallay Domokos: Nyár Solymoson. Egy igazi értékes irány-regény, olyan, mint amire éppen szükségünk van. Az erdélyi magyar kisebbségi életet tárgyalja egy unitárius faluban s felszínre hozza mindazokat a kérdéseket, amelyek napirenden vannak s amelyek kisebbségi életünk legfontosab kérdései. Az erdélyi kis és nagyobb falvakban rengeteg sok kincs van, szellemi, történelmi a templomokban és sok anyagi kincs van a föld belsejében. Ezeket nem szabad parlagon hagynunk. A regény rámutat a falu népének és a falu értelmiségnek feladataira, a föltétlenül szükséges társadalmi munkára. Jól ismeri azokat a hiányokat, amelyek ezen a téren a multban voltak, de azért nem követi azt az unalomig üzött ócska irodalmi módszert, amely a népet teljesen elválasztja (sőt néha uszítja az urak ellen) az értelmiségtől s a főnemességtől, hanem éppen a nép minden rétege között a teljes egyetértést és közös jövőt építő munkát sürgeti. Ez a nemes szellem hatja át a regényt, A regény szelleme tehát az igazi építő munka. A regény célját egy nagyszerű, mindig érdekes történet körében oldja meg, amely mindig tanulságos. Irálya pedig igazi egyszerű, régi magyar zamatu, amilyennel az erdélyi irodalomban Gyallay Domokoson kívül senki sem rendelkezik. Olvasóink figyelmébe ajánljuk. Ára 90 lei. Megrendelhető a Minervánál. Közvetítést mi is szívesen vállalunk.

A Kolozsvári Unitárius Vasárnapi Iskola által f. év július hónapban, az Unitárius Közlönyben kitűzött „Karácsonyi és közönséges gyermekszindarab” pályázatra, 500 lei pályadíjra, hat munka pályázat érkezett, egy karácsonyi és öt közönséges a következő jeligék alatt: 1. Dévai vár. 2. Iskolában. 3. Falusi est. 4. Pálma. 5. Rossz barát című, jelige nélkül. 6. Ne hagyj magára a gyermeket című, szintén jelige nélkül, névtelenül. A bírálobizottság egyértelműen abban állapodott meg, hogy a teljes pályadíj kiadását ez alkalommal, sajnálattal bár, de nem ajánlhatja. A pályamunkák általában mind gyengéknek mondhatók, némelyik teljesen kezdetleges, a cselekmény nem elég érdekes és a figyelmet nem tudja lekötni s nem elég gördülékeny. Az erkölcsi tanulság, ami a legfontosabb a gyermekszindarabnál, nem elég világos, sőt az egyik pályamánkánál teljesen hiányzik is. Kiemelkedik azonban a „Dévai vár” jeligével beadott „A

Vargafi" című szindarab, melynek kidolgozásánál nagyobb gondosság és gyakorlat nyilatkozik meg. Tárnya; Dávid Ferenc gyermekkora, igen sok jó gondolatot tartalmaz, kár, hogy az írója az utolsó jelenetet olyan misztikusan és értetlenül adja elő. Noha sok látványosság szükséges az előadáshoz, de ha a rendezőnek megadják a jogot a szükséges átalakításhoz, elő is adható. Ezért a bizottság szorgalomdíjra érdemesnek találja és ajánlja a Vasárnapi Iskola vezetőségének a 250 lei díj kiadását. A pályamű szerzője Nemes Nagy Márta Brassó.

Kolozsvár, 1938. október 20. *Bíráló bizottság.*

U. i. A Vasárnapi Iskola vezetősége egyuttal felkéri mindazokat a pályázókat, akik benyújtott pályamunkájukat vissza akarják kapni, sziveskedjenek válaszbélyeget beküldeni, hogy pályamunkájukat visszaküldhessük.

Az 1939. évi Unitárius Naptár megjelent. A Naptár szellemi része elsősorban az egyházi életünkben történt személyi változásokkal foglalkozik, de csak a januári Főtanács határozatai nyomán. Az olcsóbb nyomdai árak és lehetőségek miatt a nyár folyamán a naptári részt és az olvasmányi részt már a nyár folyamán kinyomtattuk, csak az egyházi és iskolai névtárnak és a vásárok jegyzékének hagyunk helyet az októberi hónapra. Ezért nagy sajnálatunkra az októberi Zsinati Főtanács eseményeit ebben a naptárban nem tudtuk méltatni. Ezt a kényszerű mulasztást azonban a jövőben pótolni fogjuk. A vásárokról az idén nem adtunk havi kimutatást, de azt hisszük, hogy az nélkülözhető lesz, mert a betűsoros kimutatás ezuttal is jó, vagy legalább is a legjobbak közé tartozik. Helyszüke miatt kimaradt több közismereti táblázat, de azok a megelőző évi naptárakban megtalálhatók. A naptár a magas nyomdai árak ellenére is csak 12 lei. Minden unitárius család meg kell vegye, mert az unitárius életet ismertető dolgok vannak benne.

„Utazás Palesztinában“. Fosdick Emerson Harry amerikai lelkésznek fenti címen megjelent világhírű művét Lőfi Ödön bölöni lelkész kitűnő fordításában kiadta az Unitárius Irodalmi Társaság és az Iratterjesztő Bizottság. Ezt a 188 oldalra terjedő és Palesztina térképével ellátott könyvet mindenkinek olvasnia kell, aki az Ó- és Újszövetségi történetek szintere és az ország jelenlegi forrongó állapota iránt érdeklődéssel viseltetik. Az író nem csupán a múlt történelmének ismertetésében szakavatott vezetőnk, hanem a világháború utáni helyzetet s a legujabb héber és arab küzdelmeket lélektani, gazdasági és politikai alapon tisztán világítja meg. Benne látjuk a cionista mozgalom eredményeinek, akadályainak és lehetőségeinek a helyszínen szerzett benyomások és tapasztalatok alapján való tárgyilagos ismertetését élénk és vonzó irályban előadva. Ára 80 lej. Megrendelhető az Unitárius Iratterjesztő Bizottságnál. Cluj, Liceul Unitarian, Calea Marechal Foch 12.

Lelkeszbeköszöntő Recsenyében.

Szép és felemelő ünnepség színhelye volt nov. 6-án Recsenyéd. Ekkor köszöntött be az egyházközség ujonnan megválasztott, fiatal lelkésze: *Bede Emil*. Mint, amilyen egyhangu volt a meghívása, éppen olyan lelkeket összefogó volt a fogadtatása is. Lovasbandérium . . . diszkapu . . . sok-sok virág . . . indulót játszó fuvós zenekar . . . paplak kulcsának ünnepélyes átadása . . . mind az egyhangu lelkesedés beszédes bizonyítékai.

Bálint Ödön köri esperes, mintegy 11 lelkésztől körülvéve, végezte a beiktatás hivatalos részét, míg *Vári Domokos* beszólgáló-lelkész olvasta fel a Főtisztelendő Püspök ur lelkészi kinevezését. Beköszöntő lelkész Máté IX. rész. 2. verséből vette alapigéjét, a feltétlen bizalom kérdését világítva meg Istennel és emberekkel szemben. Előadása öntudatos, elmondott beszéde szép, költői szárnyalású volt. A templomban elhangzott üdvözlések közül kiemelendő *Bárá József* lelkész üdvözlő beszéde, ki a lelkészi-kar és a köri Dávid Ferenc Egylet nevében köszöntötte az új lelkészt, valamint *Ráduly József* községi bíró üdvözlője, ki az egyházközség és polgári község ragaszkodását tolmácsolta közvetlen szavakban. De felejthetetlen élmény volt a leány- és fiú-ifjúság, valamint az iskolás gyermekek köszöntése is.

A templomi ünnepély után mintegy 100 teritékes közvacsora zárta be a szép ünnepélyt, hol számos asztali beszéd hangzott el. Istennek áldása legyen az új lelkészen és gyülekezetén!

Jelenvolt.

Kedves előfizetőinknek és munkatársainknak boldog és kellemes karácsonyi ünnepeket kívánunk.

Dávid Ferenc emléke Fogarason. Lélekemelő, szép ünnepélyben volt részük a fogarasi unitárius híveknek nov. 13-án, amikor Dávid Ferencre, az unitárius vallás apostolára emlékeztek halála évfordulója alkalmával. A délelőtti istentisztelet keretében a lelkész prédikációban méltatta Dávid Ferencet és az ő prófétai művét. Délután pedig műsoros emlék-ünnepély volt szintén a templomban, amelyen az unitáriusok mind, de a más felekezetűek közül is szép számban jelentek meg. A gyü-

lekezet éneke és a lelkész imája után Tózsér Zoltán szavalta el izzó lelkesedéssel Nagy Lajosnak „Dávid Ferenc emlékei” című versét. Utánna Lukácsi Mózes lelkész olvasott fel „Megemlékezés Dávid Ferencről” címen. „Luther és Kálvin elismerésre méltó szép munkát végeztek — mondotta — és az ők munkájuknak gyümölcsét tagadhatatlanul élvezte Dávid Ferenc is, de mégis Dávid Ferenc több volt ezeknél! Luther és Kálvin csak elindították a romboló lavinát, de az utat végigjárni, rátalálni a célra, a nagy igazságra és végül megállítani a romboló lavinát s az összetört világból fölépíteni egy új világot, ez a Dávid Ferenc műve! És ezt nekünk sohasem szabad elfelejtőnünk, de ma, amikor halála évfordulóján reája emlékezünk, ma éppen nem!” A felolvasás elhangzása után Sándor Irénke IV. oszt. tanuló szavalta Deák Berta „Emlékezzünk” című versét. A Spring Nusika lélekemelő énekszáma után Gál Irma szavalta el sok átérzéssel Gombási Jánosnak „A dévai mártír” című versét. „Tebenned biztunk” című zsoltár eléneklése után a gyülekezet lélekben gazdagodva és a Dávid Ferenc szellemiségében erősödve távozott.

Dávid Ferenc emlékünnepelel Baróton. A baróti unitáriusok nov. 20-án este 6 órai kezdettel tartották meg a református kulturházban vallásalapítónknak Dávid Ferenc halálának 359-ik évfordulóját a más felekezetű híveknek is nagyszámu hallgatósága előtt. Megnyitót Dr. Kovács Sándor ügyvéd, a felsőfehér-kör jogtanácsosa mondott, kiemelve az ünnepelel nemcsak unitárius, hanem világjelentőségu nagy fontosságát. Dánér Istvánné nagy lelkesedéssel és igazi hozzáértéssel szavalta el Józan Miklós, püspöki vikárius „Igy szólt a Mester” című örökbecsű alkalmi költeményét. Késmárky Miklós szörványgondozó lelkész előadásban méltatta a nap jelentőséget. Szekeres Elekné, Késmárky Miklósné harmónium kísérete mellett gyönyörű énekszámmal emelte a lelkeket Isten felé. „Térj magadhoz drága Sion” című gyülekezeti ének után Kelömen Imre oklánde lelkész, kiváló szónokunk magasröptű imája és csodálatosan szép mélytartalmu missziós alkalmi beszéde követte. Ima után és a beszéd után Kiss Károly ig. tanító mélyzengésű férfias szép szólói gyönyörködtették a közönséget. Dr. Kovács Sándor bezáró beszéde után a gyülekezet átszellemülve énekelte el a „Tebenned biztunk eleitől fogva” című éneket. Ez az ünnepelel egyuttal missziós nap is volt a baróti unitárius egyházközselel életében, amelyre, akik ott voltak, örökké lelki örömmel fognak gondolni. Az ünnepelel alatt a kántor szerepét Kiss Károly vargyasi kántortanító töltötte be.

Jelenvolt.

Pályázati hirdetés az összes lelkészekhez és segédelelkekhez. Sz. 625—1938. u. p. Elhalálozás folytán megüresedett vargyasi unitárius lelkészi állásra pályázatot hirdetek. A belsőemberek választásáról szóló törvény 13. §-a alapján a

pályázó köteles folyamodványához csatolni a teológiai akadémiai végzettségét igazoló bizonyítványt, szolgálati bizonyítványt mindazokról a helyekről, ahol rendes vagy s.-lelkészi minőségben szolgálatot teljesített. Esperesi bizonyítványt arról, hogy a pályázó nem áll fegyelmi vizsgálat vagy ítélet alatt. A pályázat határideje 1938 dec. 1 napja. A pályázati kérvényeket a kitűzött határidőig az udvarhelykőri (Odorheiu) esperesi hivatalhoz Karácsonyfalva (Crăciunel, u. p. Ocland) kell beadni. A később érkező pályázatok nem fogadhatók el. A lelkészi állás javadalma díjlevél megállapítás szerint a következő: 1. 160—170 (27 kévés) kalangya buza a hivektől. 2. 160—170 (27 kévés) kalangya zab a hivektől. 3. 25—30 véka (22 liter) buza egyesektől. 4. 25—30 véka (22 liter) zab egyesektől. 5. Kézinapszám (oszporamegváltása) egyesektől kb. 5,000 lei. 6. 80—90 szekéria egyesektől. 7. Bikai 4 hold 184 négyszögöl erdei kaszáló használati joga. 8. Kalapácsi dűlőben 186 négyszögöl szántó használati joga. 9. Árokközi 2 hold 366 négyszögöl szántó és kaszáló használati joga. 10. Közosztatlanban 16 hold erdőjog jövedelme, 3 állat legeltetési joga és faosztalék. 11. Lakás: 4 szoba, iroda, honyha, kamara, kertekkel, csűr, istálló és melléképületek. A telek nagysága kertekkel 1,332 négyszögöl. 12. Az államtól kiutalandó kongrua.

Kolozsvár, 1938 nov. 8.

Dr. Varga Béla s. k., püspök.

A baróti kicsi unitárius egyházközségnek kedves látogatói voltak okt. 8-án, Harrington Donald chicagói lelkész és szeretetreméltó menyasszonya, Szánthó Vilma, unitárius papnő személyében. A kedves vendégeket az autóbusz állomásnál várta az egyházközség vezetősége, a helybeli D. F. E. Nőszövetsége, a görög keleti, a görög katolikus, a róm. katolikus, a ref. lelkészek és a róm. kath. elemi iskola igazgatója. Azután az amerikai lelkész, a menyasszonya és Késmárky Miklós lelkész meglátogatták az unitárius hiveket hajlékaikban, hol szeretettel és örömmel várták őket. Harrington lelkész nagy érdeklődést mutatott a küzdő és épülni akaró, kicsiny baróti egyházközség iránt és ígéretet tett, hogy karácsonyra újra meglátogatja azt. Mi örömmel várjuk a kedves viszontlátást és kérjük reá és kedves menyasszonyára Isten áldását. *Lelk.*

Gazdasági iskolánk gyakorlati vizsgái okt. hó 13-án zajlottak le. Ezzel a vizsgával iskolánk 7-ik évfolyama zárult le. A vizsgán az egyházi vezető embereken kívül Dr. Ciomac vezérfelügyelő is jelen volt és a legnagyobb megelégedését nyilvánította a tanulók tudása, valamint az iskola szakszerűen vezetett és állandóan fejlődő gazdasága felett.

Az évbezáró, illetőleg évmegnyitó ünnepélyen okt. 14-én igazgató részletes évi jelentéséből örömmel értesültünk a növendékek ez évben is felmutatott szép tanulmányi eredményéről. Az előmenetelben, magaviseletben magukat kitüntető tanulók értékes könyv, természetbeni és pénzjutalomban részesültek.

Ezen jutalmaknak egyrésze nemésszivü adakozók jóvoltából állt rendelkezésre. Pénzjutalmat adtak időrendi sorrendben: Dr. Fazakas Miklós 200 lei, Péterffy Albert 200, egy magát megnevezni nem akaró 500 lei, vajgyár 500 lei, Balázs Zsigmond 200 lei. Könyvet ajándékozott Zsigmond Sándor művezető 3 drbt. Illesse mindnyájukat e helyről is köszönet érte.

Gazdasági iskoláink gyakorlati hasznát kisgazdáink már kezdik elismerni, mind több helyről fejezik ki meglegedésüket a végzett tanulók helyes irányban és eredményesen folytatott gazdálkodásáról. Ezt mutatja az a tény is, hogy most már minden különösebb propaganda nélkül az első évre mindig fölös számmal jelentkeznek tanulók. Az elkövetkező iskolai évre is a felvehető 40-es létszám helyett 56-an jelentkeztek. Ugyanez a helyzet a többi gazdasági iskolánál is.

A most befejeződött 7. iskolai év alatt összesen 265 tanuló iratkozott be iskolánkba a mostani II. évekkel együtt, végbizonyítványa van ezek közül 176-nak. A 265 tanuló 153 községből került ki, mégpedig Udvarhely megyéből 63 községből, Háromszék megyéből 25, Marosból 17, Torda, Csik, Kisküküllő 6—6, Szilágy, Kolozs 5—5, Bihar, Szamos 4—4, Alsófehér, Nagyküküllő 3—3, más 6 vármegyéből 1—1 községből volt már tanulóink.

Vallásfelekezet szerint a 265-ből 130 unitárius, 108 református, 23 róm. kath., 3 lutheránus, 1 gör. kath. Kisgazda fiu ezek közül 142, a többi pap, tisztviselő, iparos stb. gyermeke. Az elkövetkező iskolai évre beiratkozott II. évesek és a 40 I. éves mind kisgazda gyermekek.

Gazdasági iskolánk minden évben megrendezi női háztartási és gazdasági tanfolyamát is, amelyen gazdalanjainkat igyekszik a nők részére is fontos gazdasági ismeretekbe bevezetni, hogy családjaiknak még nagyobb segítségükre lehessenek, Ezideig már 6 ilyen tanfolyam volt, amelyen összesen 246 növendék vett részt, vallásfelekezeti megoszlás szerint 122 unitárius, 94 református, 22 róm. kath. 4 lutheránus, 3 izraelita.

Dacára a vallásfelekezeti és gyakran korbelti különbségre is, úgy a fiuk, mint leányok között egységes baráti szellem alakul ki ittletük alatt és meghatva, hálával emlékeznek vissza az iskolára a kikerülő növendékek, pedig a távozásuk nem végleges, mert az iskola igyekszik velük a kapcsolatot azután is fenntartani és mindig figyelemmel és érdeklődéssel kíséri ezutáni életüket is.

Az iskolát már második éve Boros György igazgató vezeti, kit ezen állásában egyházi főtanácsunk folyó év októberében véglegesített is. Boros György kiváló elméleti és gyakorlati szaktudása higgadt, komoly, megértő gondolkodással párosult s ezen tulajdonságaival teljes mértékben betölti hiva-

tását, ami meglátszik úgy az iskola tanügyi, mint gazdasági állapotán is.

Adja Isten, hogy még sok éven át irányithassa kisebbségi életünk alaptámaszát szolgáló intézményünket.

Gyarmathy Piroska.

Lelkészi bucsuzás Recsenyédén. Október 16-án bucsuzott el recsenyédi hiveitől Fazakas Jenő, Ravába kinevezett lelkész. A délutáni istentisztelet keretében történt bucsuzón az egyházkörnek csaknem minden lelkésze megjelent. Fazakas Jenő nehéz körülmények között kezdte munkáját Recsenyédén, de hét éven át komoly, odaadó törekvésével és eredményeivel, valamint személyi tulajdonságaival úgy recsenyédi hiveit, mint körüli lelkésztársait megnyerte. Megható pillanatok, könnyes szemek kísérték kibucszó beszédét s úgy a hivek, mint az esperes beszédéből jól esett hallani az elismerés szavait. Elért eredményei távozó lelkésztársunkat segítsék új helyén is hasonló alkotó munkára.

Jelenvolt.

Szabad a testületi gyűlések és vallásos összejövetelek tartása. Az erdélyi ref. egyházkerület Igazgatótanácsa felterjesztéssel élt a vallás- és művészetügyi minisztérium útján a belügyminisztériumhoz a testületi gyűlések és vallásos összejövetelek hatósági engedélyezése tárgyában. Erre a felterjesztésre a belügyminisztérium 24.131—1938 szám alatt a következő választ adta: „Van szerencsénk tudomásukra hozni, hogy a vármegyék főnökségének 1938 március 24-ki 5162 számú és 1938 május 26-án kelt 9758 számú rendeletekkel általános rendelkezések adtak, hogy ezen gyűlések szabadon hagyassanak (megtartassanak). Ha vannak azonban konkrét esetek, amikor a miniszter rendeletei nem respektáltnak, kérjük szíveskedjenek azokat jelenteni, hogy megtoroltassanak“.

Ürmösi Károlyné emléke. Egy csinos kis füzetben megjelentek azok a beszédek, melyek Ürmösi Károlyné esperesné temetésén elhangzottak. A füzet tartalmazza Dr. Varga Béla püspök ágendáját, Pálffy László egyh.-köri főgondnok és Benczédi Pál Dávid Ferenc-Egyleti titkár bucsubeszédét. A füzet ára 5 lej. A tiszta jövedelem Ürmösi Károlyné emlékére létesítendő alapra van szánva. Kapható a Dávid Ferenc-Egylet titkáránál.

Helyreigazítás. Az 1939. évi naptárba a következők kijavítását illetve betoldását kérjük. A fontos történeti időpontoknál Dr. Dimény Pál igazgató halála 1704 jan. 4-re van jelezve; 1720-ra javítandó. — A vásárjegyzékből kimaradt *Székelyudvarhely*. E város vásárai: márc. 15, jun. 12, okt. 4, dec. 21 kirakó-, megelőzően 2 nappal állatvásár. Kérjük ezt a vásárjegyzékbe beírni. — Jövő évben januártól a vásárok havi jegyzékét az „Unitárius Közlöny“-ben közölni fogjuk.

Szerkesztői üzenet. Ezidőszertint semmiféle nyugtázás sem eszközölhető a lapban.

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY

XLVIII. KÖTETÉNEK TÁRGYMUTATÓJA.

I. Költemények.

<i>Báró József</i> : Az én hitvallásom — — — — —	3
<i>Végh Mátyás</i> : Krisztus és a fenyőfa — — — — —	15
<i>Benkő József</i> : Én és a vonat — — — — —	54
<i>Izsák Domokos</i> : Új hangyavár épül — — — — —	54
A szépségek koronája — — — — —	65
<i>Lőrinczy Miklós</i> : A jó ember — — — — —	66
A gonosz testvérek — — — — —	87
<i>Lampérth Géza</i> : Husvétii ének — — — — —	73
<i>Simonyi György</i> : Mikor a lelkemben — — — — —	137
<i>Boros Elek</i> : Az iskola — — — — —	145
<i>Gyulai Pál</i> : Tanács — — — — —	177
<i>Dobai István</i> : Az én imám — — — — —	219
Istenkeresésem — — — — —	219
<i>Vári Domokos</i> : Dobai István unitárius lelkész emlékére	229

II. A vallás és erkölcs köréből.

<i>Keresztesi Dénes</i> : Sóhajok szigetén — — — — —	5
<i>Csifó N. László</i> : Bölcsesség igéi — — — — —	21
<i>Eliot—Lőrinczy D.</i> : A halhatatlan reménység — — — — —	53
<i>Zoltán S.</i> : A jó ember — — — — —	60
<i>Paterson—Kiss S.</i> : Jézus jelleme — — — — —	74
<i>V. Nagy Dénes</i> : Ima — — — — —	80
<i>Péter Rózsika</i> : Az oxfordi csoport mozgalom eszméi —	122
<i>Lőrinczy Miklós</i> : Egy próbatétel — — — — —	155
— — Titok — — — — —	177
<i>Halmágyi János</i> : Ima püspökbeiktató ünnepélyen — —	218
— — Jézus születése — — — — —	241

III. Egyházi élet.

<i>Dr. Varga Béla</i> : Újévi köszöntés — — — — —	2
<i>Buzogány Kálmán</i> : Prófétáljatok — — — — —	4
<i>Kovács Lajos</i> : Alkotó munka a háromszéki körben — —	7
<i>Dr. F. e.</i> : Házavatás Szentivánlaborfalván — — — —	14
— — A bölöni nagy ünnepély — — — — —	16

— — Dr. Boros György nyugalomba vonul	— — — — —	25
<i>Jelenvolt</i> : Az 1937. évi Főtanács	— — — — —	38
<i>Baldzs Zs.</i> : Tisztelettel, szeretettel és igen sok reménnyel	— — — — —	50
<i>Figyelő</i> : „Adakozzanak”, „Adakozzunk”	— — — — —	171
<i>Csifó N. László</i> : Teológiai Konferencia Bentveldben	—	173
<i>Péterffi Mihály</i> : Fából harang	— — — — —	176
— — Püspök urunk utjai, a) Az oklándi templomszentelés	— — — — —	231
— — — — — b) A komjátszegi papiházszentelés	— — — — —	232
— — Néhai Gál Lajos emléke	— — — — —	232
<i>Kövéri Jakab</i> : Az Egyetemes Unitárius Lelkészkör	— — — — —	233
— <i>is</i> . . . : Templomi ünnepély Torockón	— — — — —	237
— — Külföldi visszhang Dr. Varga Béla püspök úrbekiktatásáról	— — — — —	251

IV. Történet, életrajz és rokonneműek.

<i>B.</i> : Dr. Varga Béla	— — — — —	—
<i>P. Szentmártoni Kálmán</i> : Gál Miklós dr.	— — — — —	29
<i>P.</i> . . . : Dr. Kiss Elek	— — — — —	31
— — Kelemen Lajos	— — — — —	76, 118
— — Szentmártoni Bálint	— — — — —	77
Dr. Varga Béla püspök beiktató ünnepélye	— — — — —	186
Üdvözlések a püspöki beiktató alkalmából	— — — — —	193
A papszentelés	— — — — —	199
— — Dersi Dr. Elekes Domokos főgondnok	— — — — —	210
— — Nagy Béla segesvári lelkész 40 éves jubileuma	— — — — —	235
— — Lelkészi beiktató (Dr. Kovács L.) Sepsiszentgyörgyön	— — — — —	164
— — Lelkészi beiktató (Lukács S.) Dicsőszentmártonban	— — — — —	179
— — Egyházköri választások	— — — — —	182, 238
<i>Jelenvolt</i> : Beköszöntő Recsenyéden (Bede Emil)	— — — — —	256
— — Kibucszó Recsenyéden (Fazakas Jenő)	— — — — —	260

V. Vegyes cikkek.

— — Magasságok felé	— — — — —	53
<i>Dr. Boros Györgyné</i> : Bezáró beszéd	— — — — —	59
<i>Szánthó Vilma</i> : Amerikai első vasárnapom	— — — — —	63
— — Hirek az E. K. Tanácsból	— — — — —	82
— — A baróti unitárius templom ügye	— — — — —	131
Unitárius ifjusági találkozó	— — — — —	136
<i>Kiss Viola</i> : Wales-i ének	— — — — —	138
<i>Izsák Vilmos</i> : Beszámoló a vasárnapi iskolákról	— — — — —	139
— — Missziós kirándulás Sármásra	— — — — —	140
— — Templomszentelés Jobbágyfalván	— — — — —	142
<i>i. j.</i> Leányegyházközség Temesváron	— — — — —	143
— — Dr. Varga Béla püspök ur eskütétele	— — — — —	144
XI-ik unitárius ifjusági találkozó	— — — — —	158

<i>Szánthó Vilma</i> : Az amerikai unitáriusok Csillagszigete —	172
<i>Sigmond Józsefné</i> : Megnyitó a Dávid Ferenc emléknapon	242
<i>Szánthó Vilma</i> : Az ifjusághoz — — — — —	245
<i>Benczédi Pál</i> : Titkári jelentés — — — — —	246
<i>Deák Albert</i> : Levelezés — — — — —	248
<i>Pálffy László</i> : Felköszöntő a Berde-serleggel — — — —	249

IV. Tűzhely mellett.

<i>Fekete Lajos</i> : Krétából épült iskola — — — — —	37
<i>Móricz Zsigmond</i> : Himes tojások — — — — —	83

V. Irodalom, művészet.

— — <i>P. Szentmártoni Kálmán</i> : Gromo, János Zsigmond testőrkapitánya új megvilágításban — — — — —	20
— — <i>Dr. Gál Kelemen</i> : Jakab Elek élet- és jellemrajza 20, 65, 88	
— — <i>Csifó Nagy László és Erdő János</i> : A szabadelvű keresztények és vallásos szabadság Nemzetközi Társulatának konferenciája, Oxford — — — —	162
<i>Kiss Sándor</i> : Szent-Iványi—Wilbur : A mi unitárius örök- ségünk — — — — —	162
— — <i>Nemes Nagy Mártha</i> : Vád — — — — —	124
<i>Dr. Austerlitz Vilmos</i> : Levél — — — — —	161
<i>B. P.</i> : Gyallay D. : Genovéva — — — — —	162
— — " " Nyár Solymoson — — — — —	254
— — <i>Fosdick—Lófi</i> : Utazás Palesztinában — — — —	254

VI. Nekrologok, gyász hírek.

— — <i>Dr. Elekes Dénes</i> — — — — —	11
— — <i>Kovács Dezsőné</i> — — — — —	12
— — <i>Sz. Tóth Vilmos</i> — — — — —	13
<i>i. y.</i> : <i>Ily. Vernes József</i> — — — — —	13
— — <i>Dr. Pázsint Mihály</i> — — — — —	44
<i>K. E.</i> : <i>József Lajos</i> — — — — —	55
— — <i>Dr. Gspann Károly</i> — — — — —	56
<i>Major S.</i> : <i>Th. Szathmáry Gyuláné</i> — — — — —	58
<i>Ürmösi J.</i> : <i>Péter Sándor</i> — — — — —	77
— — <i>Kovács Sándor</i> — — — — —	78
— — <i>Sükösd Farkas</i> — — — — —	78
<i>Kővári J.</i> : <i>Gow Henrik</i> — — — — —	114
<i>Kozma B.</i> : <i>Pipei Bálint Mózes</i> — — — — —	115
<i>Ferencz József</i> : <i>Dr. Iván László</i> — — — — —	116
<i>Ü. K.</i> : <i>Keresztély Lajos</i> — — — — —	120
— — <i>Dr. Boros Györgyné</i> — — — — —	130

